

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Kunstværker og historisk inventar

København 1977

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

er oprettet 1742. Selskabets formål er at styrke videnskabens stilling i Danmark, navnlig den grundvidenskabelige forskning, og at fremme tværvideenskabelig forståelse; dette sker især ved at afholde møder og udgive skrifter, ved deltagelse i internationalt samarbejde samt ved rådgivende virksomhed.

Siden 1899 har Selskabet brugsretten til 1ste, 2den og 3die etage i den bygning, som Carlsbergfondet havde rejst på Vestre Boulevard, nu H. C. Andersens Boulevard, med professor Vilhelm Petersen som arkitekt. I anledning af sit hundredårsjubilæum lod Carlsbergfondet 1976 lokalerne ombygge og modernisere af arkitekten professor Jørgen Bo. Ved denne storslåede gave til Selskabet er en udvidelse af dets aktiviteter muligjort.

I lokalerne befinder der sig en del kunstværker og historisk inventar, opregnet i følgende oversigt.

MARMORTRAPPEN

På afsatsen:

Marmorbuste af kaptajn, brygger *J. C. Jacobsen*, Carlsbergfondets stifter, udført 1898 af Vilhelm Bissen, i forstørret mål efter H. V. Bissens original 1865.

På væggene:

Marmorrelieffer af store danske forskere i tiden før Selskabets oprettelse:

Humanisterne *Ole Worm* og *Arild Huitfeldt*, udført 1898 af Carl Aarsleff.

Naturvidenskabsmændene *Tycho Brahe* og *Ole Rømer*, udført 1898 af Carl J. Bonnesen.

I nichen oven for trappen:

Marmorbuste af historikeren og filologen *Hans Gram*, Selskabets medstifter, udført 1898 af August V. Saabye, efter maleri af J. S. Wahl 1743.

TIDSSKRIFTVÆRELSET

Bronzebuste af kong *Christian VIII*, Selskabets præsident 1838–48, protektor 1839–48, udført 1851 af August V. Saabye efter Thorvaldsens originale marmorbuste 1821.

Bronzebuste af fysikeren *Hans Christian Ørsted*, Selskabets sekretær 1815–51, støbt 1851 efter marmorbuste af H. V. Bissen 1850.

To bogskabe med Selskabets publikationer i originale bind fra 1742 til vore dage.

KLASSEVÆRELSET

Dette værelse var oprindelig mødelokale for Selskabets matematisk-naturvidenskabelige klasse, men bruges nu af den humanistiske klasse, idet naturvidenskabsmændene til deres særmøder bruger den store gamle mødesal.

Over dørene:

Marmorrelieffer af to af det 19de århundredes betydeligste danske naturvidenskabsmænd:

Fysikeren *Hans Christian Ørsted*, Selskabets sekretær 1815–51, udført 1898 af August V. Saabye.

Geologen *J. G. Forchhammer*, Selskabets sekretær 1851–65, udført 1898 af Vilh. Bissen.

På væggene malerier:

På indgangsvæggen t.h.

Statsminister, lensgreve *Johan Ludvig Holstein*, Selskabets medstifter og præsident 1742–63, udført ca. 1775 af U. F. Beenfeldt efter hans eget maleri fra 1754.

På indgangsvæggen t.v.

Statsminister, lensgreve *Otto Thott*, Selskabets præsident 1763–70, udført ca. 1775 af U. F. Beenfeldt efter maleri af G. M. Fuchs 1770.

På væggen mod den gamle mødesal

Justitiarius i Højesteret, geheimeråd *Henrik Hielmstjerne*, Selskabets sekretær 1742–76, præsident 1776–80, udført 1808 af C. A. Lorentzen efter maleri af Jens Juel 1780.

Førstedeputeret i Danske Kancelli, geheimeråd *Bolle Willum Luxdorff*, Selskabets præsident 1780–88, udført 1808 af Hans Hansen, formentlig efter kobberstik.

Stats- og udenrigsminister, greve *Andreas Peter Bernstorff*, Selskabets præsident 1788–97, kopi efter maleri af Jens Juel ca. 1795. Skænket til Selskabet 1799.

På vinduesvæggen mod H. C. Andersens Boulevard

Overhofmarskal, overkammerherre *Adam Wilhelm Hauch*, Selskabets præsident 1831–38, udført 1845 af C. A. Jensen, gentagelse af sammes originale maleri 1834.

Stats- og finansminister, greve *Ernst Heinrich Schimmelmann*, Selskabets præsident 1797–1831, udført 1838 af C. A. Jensen, gentagelse af sammes malerier 1827 og 1833.

På vinduesvæggen mod Ny Kongensgade

Kong *Christian VI*, Selskabets medstifter og protektor 1742–46, udført ca. 1730 af J. S. Wahl. Gave fra Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg 1926.

Af møbler og andet inventar må nævnes:

Ved væggen mod Ny Kongensgade

Forgylt armstol i Louis-Seize stil med grønt silkedamasketræk. Dansk arbejde ca. 1775. Har været benyttet af kong *Christian VIII* som Selskabets præsident. Stoffet er en moderne vævning efter fransk forlæg fra samme tid som stolen.

Skrivebord i Louis-Seize stil fineret med nøddetræ og med forgyldte bronzebeslag. Dansk arbejde ca. 1775. Muligvis efter tegning af C. F. Harsdorff.

På bordet to sølvkandelabre i Louis-Seize stil. Dansk arbejde ca. 1900. Gave fra professor A. Tovborg Jensen 1974.

Læderbetrukket stol uden armlæn. Dansk arbejde 17de århundrede. Mærket med monogrammer for kong *Christian VI* som kronprins og for kong *Frederik V*.

Gyldenlæderbetrukket armstol. Dansk arbejde, sent 17de–tidligt 18de århundrede. Erhvervet ved køb 1865 og benyttet af Selskabets præsidenter indtil 1899.

På midterbordet

Fire forgyldte bronzekandelabre. Dansk arbejde, 19de århundrede. Gave fra Selskabets præsident Julius Thomsen i anledning af Selskabets 150-års jubilæum 1892.

DEN GAMLE MØDESAL

I langvæggens midterfelt maleriet

»*Et Møde i Videnskabernes Selskab*«, udført af P. S. Krøyer 1895–98.

Det gengivne mødelokale er det tidligere audiensgemak, nu Oldskriftselskabets sal i Prinsens Palæ, Nationalmuseet, hvor Selskabet havde til huse 1854–99. Personerne er Selskabets indenlandske medlemmer i den første halvdel af 1896; kun eet medlem, der aldrig gav møde, er udeladt. Midt for bordets venstre langside sidder Selskabets æresmedlem kronprins Frederik, den senere kong Frederik VIII, og ved hans venstre side præsidenten, fysikeren Julius Thomsen. Parret er flankeret af de to klasseformænd, t.v. for Thomsen filologen og arkæologen J. L. Ussing, t.h. for kronprinsen zoologen C. F. Lütken og ved siden af denne Carlsbergfondets direktionsformand historikeren Edvard Holm. Overfor kronprinsen og præsidenten sidder sekretæren matematikeren H. G. Zeuthen og redaktøren sprogforskeren Vilhelm Thomsen. Foredragsholderen er Selskabets ældste medlem zoologen Japetus Steenstrup, brygger J. C. Jacobsens nære ven og rådgiver. Kun de enkelte portrætter er realistiske, ikke helheden, der er en konstrueret situation med visse af kunstneriske grunde foretagne afvigelser fra virkeligheden. Gave fra Carlsbergfondet 1899.

I loftet maleriet

»*Prometheus-Mythen*«, udført 1925–26 af Kræsten Iversen. I midten raner Prometheus ilden fra de olympiske guder, t.h. straffes han for ildranet, men befries af Herakles, t.v. skaber han et menneske af ler, som Athena indblæser liv. Kunstnerens hensigt var at udtrykke den videnskabelige stræben fra det første gry, gennem kampen til udløsning. Gave fra Carlsbergfondet 1926.

I hjørnet til klasseværelset

Standur udført 1927 efter tegning af arkitekt professor Kaj Gottlob.

LÆSEVÆRELSET

Dette værelse var oprindelig mødelokale for Selskabets historisk-filosofiske, nu humanistiske klasse.

Over dørene:

Marmorrelieffer af to af det 19de århundredes betydeligste danske humanister:

Juristen *Anders Sandøe Ørsted*, Selskabets præsident 1848–60, udført 1897 af Th. Stein.

Filologen *J. N. Madvig*, Selskabets præsident 1867–86 og Carlsbergfondets direktionsformand 1876–86, udført 1898 af Th. Stein.

På væggene malerier:

På vinduesvæggen mod H. C. Andersens Boulevard

Fysikeren *Julius Thomsen*, Selskabets præsident 1888–1909, udført 1920 af Sigurd Wandel efter maleri af Carl Bloch 1881.

Sprogforskeren *Vilhelm Thomsen*, Selskabets redaktør 1878–1901, præsident 1909–27, udført 1919 af Knud Larsen.

På vinduesvæggen mod Dantes Plads

Fysikeren *Niels Bohr*, Selskabets præsident 1939–62, udført 1958 af nordmanden Henrik Sørensen.

På væggen mod den gamle mødesal

»*Et møde i Carlsbergfondets Direktion 1926*«, udført 1926–27 af Herman Vedel. Personerne er fra v. fysiologen Valdemar Henriques, matematikeren Johs. Hjelmslev, historikeren Kristian Erslev, formand 1913–26, botanikeren C. E. H. Ostenfeld og filologen A. B. Drachmann, formand 1926–33 og Selskabets præsident 1933–34. Billedet er bestilt og bekostet af Selskabet i anledning af Carlsbergfondets 50-års jubilæum i 1926.

SAMTALEVÆRELSET

Ved væggene:

Platon, gipsafstøbning af marmorbuste i Holkham Hall, England, romersk kopi efter statue udført af Silanion og opstillet ca. 355 f.C. i Akademiet ved Athen. Gave fra Ny Carlsbergfondet 1923.

Aristoteles, gipsafstøbning af marmorhoved i Ny Carlsberg Glyptotek,

romersk kopi efter statue udført af ukendt kunstner og opstillet ca. 285 f.C. i Lykeion ved Athen. Gave fra Ny Carlsberg Glyptotek 1974.

På væggen mod trappen et maleri:

Kong *Christian VIII*, Selskabets præsident 1838–48, protektor 1839–48.

Malet i tidsrummet 1806–09. Deponeret af Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg 1959.

FORSKERVÆRELSE 1

På væggen:

Udkast til loftsmaleri i Selskabets gamle mødesal, udført 1925 af Kræsten Iversen.

FORSKERVÆRELSE 2

På væggen:

Udkast til loftsmaleri i Selskabets gamle mødesal, udført 1925 af Einar Nielsen.

FORSKERVÆRELSE 3

På væggene:

Udkast til loftsmaleri i Selskabets gamle mødesal, udført 1925 af William Scharff.

Udkast til vægmalerier i Selskabets gamle mødesal, udført 1925–26 af Kræsten Iversen.

FORSKERVÆRELSE 4

På væggen:

Udkast til loftsmaleri i Selskabets gamle mødesal, udført 1925 af N. V. Dorph.

ADMINISTRATIONSETAGENS FORSTUE:

På væggen modsat indgangen et maleri:

Kong *Christian VI*, Selskabets medstifter og protektor 1742–46, udført 1899 af Sophus Vermehren efter maleri af J. S. Wahl ca. 1730. Gave fra Carlsbergfondet 1899.

Derunder:

Selskabets pengebuste. Skænket Selskabet af kong Christian VII 1780.

T.v. for pengebusten:

Præsidentstol, udført 1899, omdannet til kongestol med det kronede rigsvåben af Carl Nielsen 1910.

T.h. for pengebusten:

Præsidentstol med Selskabets emblem: rigsvåbenet holdt af en grif, udført af Carl Nielsen 1910.

Ved indgangsvæggen:

Bronzestue af sprogforskeren *Vilhelm Thomsen*, Selskabets redaktør 1878–1901, præsident 1909–27, udført af finnen Alpo Sailo 1912. Testamentarisk gave fra Vilhelm Thomsen og hustru 1935.

ARKIVLÆSESALEN

På væggen mod gården t.h.:

Kong *Christian VIII*, Selskabets præsident 1838–48, protektor 1839–48. Lithografi udført ca. 1846–48 af A. Kaufmann efter maleri af C. Rahl.

På samme væg t.v.:

Kong *Christian VI*, Selskabets medstifter og protektor 1742–46. Kobberstik udført 1747 af J. M. Preisler efter maleri af J. S. Wahl ca. 1730.

På væggen mod Dantes Plads t.h.:

Filogen *J. N. Madvig*, Selskabets præsident 1867–86 og Carlsbergfondets direktionsformand 1876–86. Litografi udført 1868 af I. W. Tegner efter fotografi.

På samme væg t.v.:

Juristen *Anders Sandøe Ørsted*, Selskabets præsident 1848–60. Litografi efter tegning af Johs. Jensen fra 1853.

På væggen mod redaktørens kontor:

Filologen og historikeren *Hans Gram*, Selskabets medstifter. Kobberstik udført af J. M. Preisler 1758 efter maleri af J. S. Wahl 1743.

GANGEN FORAN REDAKTØRENS OG PRÆSIDENTENS KONTORER

På væggen mod redaktørens kontor, fra h. til v.:

Overhofmarskal, overkammerherre *Adam Wilhelm Hauch*, Selskabets præsident 1831–38. Litografi udført 1835 af A. Kaufmann efter maleri af C. A. Jensen 1834.

Stats- og finansminister, greve *Ernst Heinrich Schimmelmann*, Selskabets præsident 1797–1831. Litografi udført 1831 af A. Kaufmann efter maleri af C. A. Böhndel på grundlag af C. A. Jensens portræt fra 1827.

Stats- og udenrigsminister, greve *Andreas Peter Bernstorff*, Selskabets præsident 1788–97. Kobberstik udført 1796 af J. F. Clemens efter maleri af Jens Juel ca. 1795.

Førstedeputeret i Danske Kancelli, geheimeråd *Bolle Willum Luxdorph*, Selskabets præsident 1780–88. Kobberstik udført af G. Haas efter maleri af G. M. Fuchs 1782.

Statsminister, lensgreve *Otto Thott*, Selskabets præsident 1763–70. Kobberstik udført 1783 af J. M. Preisler efter maleri af P. Kraft.

Statsminister, lensgreve *Johan Ludvig Holstein*, Selskabets medstifter og præsident 1742–63. Kobberstik udført 1757 af O. H. de Lode efter maleri af C. G. Pilo.

PRÆSIDENTENS KONTOR

På væggen t.v.:

»*Stenbillede*«, maleri udført 1970–71 af Knud Agger. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

Derunder:

»*Form II*«, keramikvase udført 1976 af Annette From. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1977.

På væggen mod H. C. Andersens Boulevard, fra v. til h.:

Allegorisk fremstilling af dansk videnskab udforskende Ægypten, tegning udført ca. 1750 af Marcus Tuschler som forlæg til titelradering i F. L. Nordens af Selskabet udgivne værk »*Voyage d'Égypte et de Nubie*« I, 1755.

Kong *Christian VIII*, Selskabets præsident 1838–48, protektor 1839–48.

Maleri udført i Frederikshald 1813 af franskmanden J. Léauté på grundlag af Chr. Hornemans portrættype.

»*Atelierbillede*«, maleri udført 1971 af Preben Hornung. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

På den modsatte væg:

»*Atelierbillede*«, maleri udført 1970 af Preben Hornung. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

SEKRETARIATSLEDERENS KONTOR

På væggene:

»*Homère, L'Odyssée, XIII Chant, Vers 287–324*«, seks serigrafier udført 1968 af Inger og Leo Lund efter collager af Richard Mortensen. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

FÆLLES FORSKERVÆRELSE OG MØDELOKALE

På nordvæggen:

»*Dans ved Havet*«, farvetryk udført 1972 af Helle Thorborg. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

På sydvæggen:

To farvetryk udført 1971 af Helle Thorborg. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1972.

NY MØDESAL

Over døren:

»*Glæde over Sejren i Østen*«, maleri udført 1975 af Richard Mortensen. Gave fra Ny Carlsbergfondet i anledning af Carlsbergfondets 100-års jubilæum 1976.

På endevæggen:

»*Syv nætter*«, seks farveraderinger og titelblad af Jørgen Boberg 1976. Deponeret af Ny Carlsbergfondet 1977.

